

Gépkocsiszállítás hatékonyságának növelése

Írta: Straka, Z. alezredes

Megjelent: a Militärowesen, 1979. 11. számában

A csapatok anyagi biztosítása a hadtápszolgálat legfontosabb feladata, amely jelentős befolyást gyakorol a hadműveletek lefolyására és eredményére. Jelentős figyelmet igényel az összes vezető szervtől és végrehajtó hadtápegységektől, alegységektől és intézetektől.

A folyamatos anyagi biztosítás egyik fontos feltétele a csapat- és hadműveleti készletek időbeni képzése és tárolása. Az anyagi biztosítás szoros kapcsolatban van az időbeni utánpótlással. Itt nemcsak az elfogyasztott anyagok pótlásáról van szó, hanem az előírt készletszintek helyreállításáról.

A kiegészítés az anyagi helyettes elhatározása alapján történik. Az elhatározás megszabja az utánpótlás konkrét megszervezését, amelynek alapján a szállító alegységek a meghatározott helyre, a megadott időben és terjedelemben azt végrehajtják.

A csapatok anyagi ellátása folyamatos utánpótlásának biztosítása a csapat- és hadseregbázisokon tárolt készleteken kívül kiegészítő készleteket hoznak létre. Ez az igen fontos szervezési rendszabály lehetővé teszi az anyagok utánszállítását akkor is, amikor nem sikerült a meghatározott időn belül az előljáró raktárakat telepíteni.

A korszerű hadműveletek egyik fontos jellemzője a tömegpusztító fegyverekkel, vagy anélkül vívott harctevékenység. Ez a tény az anyagfogyasztás mennyiségére és összetételére is jelentős hatást gyakorol. Különösen a lőszerfogyasztás emelkedhet. Ez ugyancsak magas követelményt támaszt a szállító alegységek felé, különösen a háború kezdetén. Tehát már békében meg kell teremteni azokat a feltételeket – elsősorban tervezésnél – melyek mellett a szállító csapatok feladataikat a háború első napjaiban is teljesíteni tudják.

A szállító alegységek tevékenységének hatékonysága függ az első rakodási tervek átgondolt kidolgozásától. A szállító alegységek által szállított anyagi eszközök mennyiségét és típusát befolyásolja a háború első napjaiban várható (tervezett) anyagfogyasztás, amelyet az első rakodási tervben figyelembe kell venni. Enne kidolgozásáért és a tervvel szemben támasztott követelménytámasztásért az felelős, akinek feladata az anyagi biztosítás.

A követelmények megszabásánál figyelembe kell venni, hogy az a hadászatban, hadműveleti művészetben, harcászatban a csapatok alkalmazásában stb. mennyiségi változtatást eredményezhet.

Ha a körülmények miatt a szállítandó anyag összetételében változtatást kell alkalmazni, akkor az első rakodási tervet át kell dolgozni, hogy reális feltételeket teremtsünk a csapatok teljes és folyamatos anyagi biztosításához.

Amikor a csapatok tervezett fogyasztását az első rakodási (szállítási) terv szerint végrehajtották, akkor dönthetnek, hogy egyes szállító zászlóaljnál az utánpótlás folyamatában hogyan csoportosítsák. Ha a szállító zászlóaljakat megrakott állapotban megalapozatlanul hosszú ideig összpontosítási körletben tartják, akkor az ahhoz vezethet, hogy támadásban az utánpótlás tervezett száma csökken.

Ilyen vonatkozásban mi elemeztük a Neutron-76 fedőnevű törzsvezetési gyakorlaton a szállító alegységek tevékenységét. Az első rakodási (szállítási) terv adatait a végrehajtott alegységeket az 1. sz. táblázat ismerteti.

1. sz. táblázat

Szállítandó anyagok összetétele és mennyisége

Anyag megnevezése	t	és %	Szállító z. száma
Lőszer	9020 t.	31,2%	8
Repülő lőszer	960 t.	3,3%	1
Üzemanyag	13 060 m ³	41,1%	
Repülő üzemanyag	5890 t.	20,4%	45

A hadműveleti hadtáp gyakorlata N-3-kor kezdődött, így 4 szállító zászlóalj már lőszerszállítási feladatot hajtott végre a tüzelőállásokba.

Lőszerszállítás a háború kezdetén rendszerint igényes követelményt támaszt a szállító alegységek felé. Ilyen szempontból követelmény, hogy már az első szállítási (rakodási) tervben kijelöljük azokat a zászlóaljakat, melyek ezt a feladatot végrehajjták. Szükséges, hogy ezeket a zászlóaljakat a hadműveleti felépítésben – a hadsereg, front, vagy saját ország katonai gépkocsiútjai mentén – úgy helyezzük el, hogy a lőszer meghatározott helyre gyorsan elszállíthatassák. Ezen oszlopok mozgásának biztosításához megfelelő közúti komendáns és útépítő erőket és eszközöket kell készenlétben tartani. Ezek harckészültségi foka legyen összhangban azon szállító egységek harckészültségével, amelyeket e lőszerszállításra kijelöltek.

A Neutron-76 fedőnevű törzsvezetési gyakorlaton a hadtápbiztosítási terv N-3. napján a szállító zászlóaljat alkalmazták a következők szerint: 2 zászlóalj lőszer, 2 zászlóalj üzemanyagot, 1 zászlóalj repülő lőszer, és 1 zászlóalj repülő üzemanyagot szállított. Az utánszállítást ténylegesen N-3 és N-4-kor fejezték be. Ezen a napon még 12 megrakott zászlóalj maradt.

A hadművelet különböző napján alkalmazott szállító zászlóaljakról a 2. sz. táblázat ad ismertetést.

2. sz. táblázat

Szállító zászlóaljak tevékenysége naponta

Zászlóaljak tevékenysége	H A D M Ű V E L E T I N A P																			
	N-2				N-3				N-4				N-5				N-6			
	L	RL	Ü	RÜ	L	RL	Ü	RÜ	L	RL	Ü	RÜ	L	RL	Ü	RÜ	L	RL	Ü	RÜ
Tartalékban z.	4	1	9	4	2	—	7	3	—	—	2	2	—	—	1	1	—	—	—	—
Első szállítást végző z.	4	—	—	—	2	1	2	1	2	—	5	1	—	—	1	1	—	—	1	1
Második szállítást végző z.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	4	—	—	—	2	—
Harmadik szállítást végző z.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—

Megjegyzés:

L — lőszer; Ü — üzemanyag; RL — repülő lőszer; RÜ — repülő üzemanyag

A zászlóaljak nem azonos mértékben vettek részt a szállításban. Ezt első-sorban az elfogyasztott anyagok kiegészítése szabja meg. Elsőként a lőszert kell kiszállítani és főleg a tüzelőállásokba. Az üzemanyag kiszállítása viszonylag későn kezdődik.

A szállító zászlóaljok kihasználtsági foka hadigazdasági mutatók alapján értékelhető.

Ilyen mutatók a következők:

- a gépjármű kihasználási együtthatója;
- szállítóeszközök alkalmazási együtthatója;
- a szállítás kihasználási együtthatója stb.

Ezen mutatók mindegyike érinti az utánpótlási folyamat meghatározott területét és segíti az adott tevékenység hatékonyságának objektív értékelését. Ezen kívül áttekintést kapunk a vezető és tervező szervek munkájának színvonaláról.

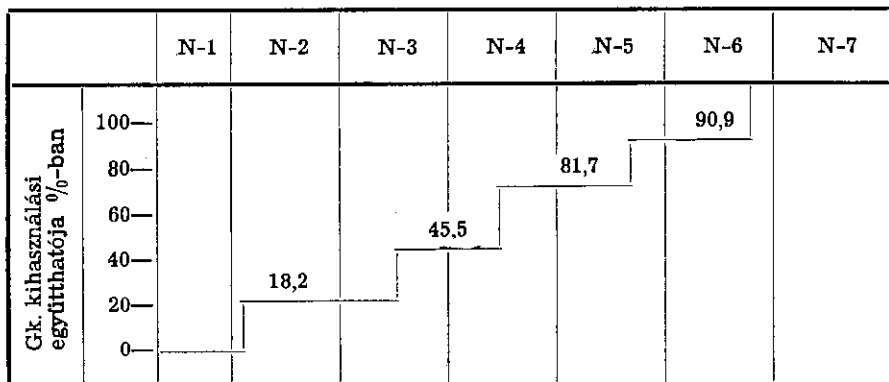
A szállítóeszközök tevékenységének összértékeléséhez célszerűnek látszott a gépjármű kihasználási együtthatójából kiindulni. Számítási alapegységként a szállító zászlóaljat vettük.

Az elemzés eredményét az 1. sz. ábra mutatja. Az ábrából kitűnik, hogy az utánszállításban az összes szállító zászlóalj csak N-6-kor vett részt.

1. sz. ábra

Szállítóeszközök kihasználási együtthatójának értéke

H A D M Ű V E L E T I N A P

Ha mi abból a feltételezésből indulunk ki, hogy egyéb anyag (műszaki anyag, pótalkatrész stb.) csak az első szállítási tervben taglalt anyagok kiszállítása után lehetséges, akkor a zászlóaljak lassú bekapcsolása az utánpótlási folyamatba negatívan hat a csapatok ezen anyagokkal való biztosítására. Az egyéb anyagok kiszállítása tehát először csak akkor lehetséges, amikor a szállító zászlóaljok az első tervben rögzítetteket végrehajtották, vagyis rendszerint abban az időben, amikor az anyagi eszközöket a front előretolt bázisaira szállítják ki. Ebben az időben viszont jelentősen nőnek a távolságok az előretolt frontbázis és a mozgó hadsereg-bázis között. A szállító zászlóaljoknak tehát jelentős távolságot kell leküzdeni.

Ebben az időben jelentősen nő a kiszállítandó lőszer mennyisége, amely a hadművelet atomfegyverek nélküli továbbfolytatásának lehet a következménye. Más szóval feszültség alakul ki a szállítási követelmények és a szállítási lehetőségek között.

A napi szállítási terv elkészítése a hadművelet folyamán nehéz. A szállítási terv elkészítése optimális módszerének bizonyult, amikor a tervet a front hadtáptörzs szállítási és biztosítási osztálya vezetőjének közvetlen irányításával, valamint a közlekedési szolgálat és a fegyvernemek képviselőinek együttműködésével készítik. A terv kidolgozói mindegyikére sajátos szerep esik, amely az általuk képviselt szerv tevékenységéből adódik. Az együttműködés módszerére a frontparancsnok anyagi helyettesének utasításai a mérvadók.

Az egyes fegyvernemek és szolgálatok képviselői ezen utasítások alapján dolgozzák ki a fegyvernemek utánszállítási követelményeit. A közlekedési szolgálat képviselője ezután a szállítási feladatokat szétosztja a szállító zászlóaljok között. A tervezés ilyen módszerénél biztosított a végrehajtás egységes felfogása, amely a frontparancsnok anyagi helyettese elhatározásából következik.

A Fronthadtáp Utasítás első szállítási terve szerint a szállító zászlóaljok N-2-től N-3-ig üzemanyag kivételével minden anyagot szállítanak. Az üzemanyag első kiszállítása N-2-től N-4-ig történik.

A NEUTRON-76 fedőnevű gyakorlat azonban az elvárásokat nem igazolta. Az első kiszállítás tervezett befejezési idejekor 6 zászlóalj éppen hogy megkezdte a kiszállítást, 4 zászlóalj pedig még meg sem kezdte. Ezeket a szállító zászlóaljakat üzemanyagszállításra jelölték ki. Emiatt a további szállítások időpontját módosítani kellett, ami csökkentette a szállítóeszközök teljesítőképességét, s így a tervezett utánpótlást a meghatározott terjedelemben nem sikerült teljesíteni.

A szállítási javításnak egyik célja az első szállítási terv időszakos átdolgozása, azzal a céllal, hogy a szállító zászlóalj kezdeti tevékenységéhez kedvezőbb feltételeket hozzunk létre.

Az első szállítási terv átdolgozása igen nehéz és munkaigényes feladat, amely számos szolgálati hely tisztjétől kézi tevékenységet igényel. Itt jelentős szerepet játszhatnak a harmadik generációs számítógépekre kidolgozott programok. Számítógépek alkalmazása lehetővé teszi az első szállítási terv változatgazdag megoldását rövid idő alatt.

Szükséges az is, hogy a frontgyakorlatok elemző tevékenységét javítsuk, és úgy építsük fel, hogy elegendő információt kapjunk. Ez mindenképp előfeltétel, mert minden elhatározásnak minden oldalú megoldásból kell kiindulnia. Ez azonban teljes és megbízható információ nélkül nem lehetséges.